วารสาร มจร บาฬีศึกษาพุทธโฆส ปริทรรศน์
Journal of MCU Palisueksabuddhaghosa Review
ISSN : 3057-1952 (ONLINE)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่างโป่งเปือยไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

Academic Leadership of School Administrators in the Digital Age of Schools in the Non Sawang Pong Puai Kai Si Network Group Under the Bueng Kan Primary Educational Service Area Office.

เดือน สีคำภา, Duean Sikhampha[1]
E-mail : layduanlay@hotmail.com
ประกอบ สาระวรรณ, Prakob Sarawan[2]
E-mail : Prakob@northcm.ac.th
สุรัตน์ ศรีดาเดช, Surat Sridadetch
E-mail : SuratSrida@gmail.com
ธีรภัทร ประสมสุข, Teerapat Prasomsuk
E-mail : TEERApat.@North.cm.ac.th

Received: February 16, 2026 **Revised:** April 8, 2026
Accepted: June 15, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่างโป่งเปือยไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนในสถานศึกษา ทั้งหมด 118 คน และกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามมาตรประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

---

[1] นักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
Student in Educational Administration Faculty of Social Sciences and Liberal Arts, North-Chiang Mai University

[2] อาจารย์ที่ปรึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
Advisor Administration Faculty of Social Sciences and Liberal Arts, North-Chiang Mai University

ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่าง โป่งเปือย ไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย และพันธกิจทางการเรียนรู้ รวมถึงเป้าหมายทางวิชาการ ด้านการพัฒนาคุณภาพครูสู่วิชาชีพ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการนิเทศการศึกษาและติดตามการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัลควรมุ่งเน้นการวางโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีและใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุม ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูผ่านเครือข่ายออนไลน์และการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เชื่อมโยงสถานการณ์จริงพร้อมจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนการออกแบบหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยการปรับกระบวนการนิเทศแบบกัลยาณมิตรผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการติดตามและสะท้อนผลที่นำไปสู่ความยั่งยืนในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล; แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ

Abstract

This research aimed to investigate the current state and development guidelines for the digital-age academic leadership of school administrators within the Nonsawang-Pongpueay-Kaisee Network, under the Bueng Kan Primary Educational Service Area Office. The research population consisted of 118 school administrators and teachers, with a sample of 92 participants selected through Simple Random Sampling. The research instruments included a 5-point Likert scale questionnaire and a semi-structured interview form. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The findings revealed that the academic leadership of digital-era school administrators in the network was at a high level in all aspects, namely creating a learning atmosphere that supports teaching and learning, setting visions, goals, missions, and academic goals, developing teacher quality toward professional standards, curriculum management and instructional activities, while educational supervision and monitoring of teaching and learning had the lowest mean score.

The development approaches for digital-era academic leadership should focus on strengthening technological infrastructure and utilizing modern information systems for effective and comprehensive policy decision-making, promoting teacher professional development through online networks and active learning connected to real-life situations, allocating resources to support learner-centered curriculum design, and enhancing educational quality by improving collegial supervision processes

through digital platforms for systematic monitoring and reflective feedback leading to sustainable school development.

Keywords: School Administrators in the Digital Age; Guidelines for Developing Instructional Leadership

บทนำ

ในระบบการศึกษาปัจจุบัน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นฟันเฟืองที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนคุณภาพการเรียนรู้ โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทนำ ภาวะผู้นำในยุคใหม่จึงต้องครอบคลุมทั้งการสร้างวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล การพัฒนาสมรรถนะบุคลากร และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อมุ่งเน้นการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะสำคัญ 4 ด้าน (4Cs) ตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566–2580) และนโยบาย Thailand 4.0

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลส่วนใหญ่มักเป็นการศึกษาในบริบทของสถานศึกษาขนาดใหญ่หรือโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานสูง ทำให้เกิด "ช่องว่างขององค์ความรู้ " ในการนำทฤษฎีเหล่านั้นมาปรับใช้กับสถานศึกษาขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกล โดยเฉพาะในบริบทของ สถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่าง โป่งเปือย ไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่สภาพความเป็นจริงระดับปฏิบัติการยังเผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลและข้อจำกัดด้านงบประมาณอย่างรุนแรง ระบบอินเทอร์เน็ตที่ไม่เสถียรและขาดแคลนอุปกรณ์เทคโนโลยี กลายเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ "รูปแบบภาวะผู้นำตามมาตรฐานทั่วไป" ไม่สามารถขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาในพื้นที่นี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ผลจากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายฯ ยังขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการบริหารจัดการภายใต้สภาวะขาดแคลนทรัพยากร ซึ่งถือเป็นช่องว่างสำคัญทางวิชาการที่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยเพื่อหาทางออกอย่างเป็นระบบ ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดบึงกาฬควรมีคุณลักษณะและแนวทางปฏิบัติอย่างไร จึงจะสามารถเปลี่ยนผ่าน การจัดการเรียนรู้ของครูไปสู่รูปแบบใหม่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง "ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่าง โป่งเปือย ไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ" เพื่อวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำและแสวงหาแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ในการทลายข้อจำกัดด้านทรัพยากร และเป็นต้นแบบในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่าง โป่งเปือย ไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่าง โป่งเปือย ไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่างโป่งเปือยไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ รูปแบบการวิจัยผสานวิธี ขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่าง โป่งเปือย ไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย 9 โรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2568 จำนวน 118 คนและ กลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 92 คน

ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่าง โป่งเปือย ไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากสถานศึกษาในเครือข่ายรวมทั้งสิ้น 9 โรงเรียน โดยครอบคลุมบุคลากรในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และ ประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่าง โป่งเปือย ไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

3 สอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่าง โป่งเปือย ไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2) แบบสัมภาษณ์ ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เก็บรวบรวมข้อมูลจริงเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือตามหลักการวิจัยอย่างครบถ้วน และพิจารณาความเหมาะสมหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) โดยนำค่าคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละข้อคำถามมาวิเคราะห์เพื่อหาความสอดคล้อง ถ้าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านั้นต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูล

ศึกษาการภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่างโป่งเปือยไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1. แบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท–เชียงใหม่เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่าง โป่งเปือย ไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามในรูปแบบ Google Form พร้อมกับหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยไปยังโรงเรียนในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่าง โป่งเปือย ไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

3. ตรวจสอบติดตามการตอบแบบสอบถาม ในส่วนที่ยังไม่ตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ได้แบบสอบถามตามจำนวนและตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วน

4. ผู้วิจัยกำหนดวัน เวลาและสถานที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่างโป่งเปือยไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1)การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจทางการเรียนรู้ และเป้าหมายทางวิชาการ 2) การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3)การนิเทศการศึกษาติดตามการจัดการเรียนการสอน 4) การพัฒนาคุณภาพครูสู่วิชาชีพ 5)การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ให้ส่งเสริมการเรียนการสอน ซึ่งลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มี 5 ระดับ บุญชม ศรีสะอาด (2560)

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่างโป่งเปือยไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่าง โป่งเปือย ไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.16) และ ค่า (S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ให้ส่งเสริม

การเรียนการสอน รองลงมา คือการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายพันธกิจทางการเรียนรู้ และเป้าหมายทางวิชาการ การพัฒนาคุณภาพครูสู่วิชาชีพ การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ การนิเทศการศึกษาติดตามการจัดการเรียนการสอน รายละเอียดดังแสดงในตารางดังนี้

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่าง โป่งเปือย ไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล	ระดับปฏิบัติ		
	($\overline{\mu}$)	(σ)	แปลผล
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจทางการเรียนรู้ และเป้าหมายทางวิชาการ	4.25	0.58	มาก
2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.12	0.65	มาก
3. การนิเทศการศึกษาติดตามการจัดการเรียนการสอน	3.85	0.72	มาก
4. การพัฒนาคุณภาพครูสู่วิชาชีพ	4.18	0.61	มาก
5. การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ให้ส่งเสริมการเรียนการสอน	4.38	0.55	มาก
โดยรวม	**4.16**	**0.42**	**มาก**

2) ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่างโป่งเปือยไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1. ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้ส่งเสริมการเรียนการสอน ($\overline{\mu}$ = 4.38) ถือเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารในเครือข่ายนี้ให้ความสำคัญกับการ "เตรียมความพร้อมเชิงจิตวิทยา" และการสร้างนิเวศการเรียนรู้เป็นอันดับแรก ภายใต้ข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็กห่างไกล การสร้างบรรยากาศที่เกื้อกูลถือเป็นกลยุทธ์เชิงรุกที่ทรงพลังที่สุด โดยผู้บริหารมุ่งเน้นการลดช่องว่างระหว่างเทคโนโลยีกับตัวบุคคล สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ครูและนักเรียนกล้าที่จะทดลองใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ส่งผลให้บรรยากาศในโรงเรียนเปลี่ยนจากการเรียนรู้แบบเดิมสู่ความกระตือรือร้นในโลกดิจิทัล

2. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ และเป้าหมายทางวิชาการ ($\overline{\mu}$ = 4.25) ผลการวิจัยสะท้อนว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำในการวางรากฐานเชิงกลยุทธ์ที่ชัดเจน โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนจาก "การคาดเดา" สู่ "การบริหารจัดการด้วยข้อมูล" มีการนำเครื่องมือดิจิทัลมาจัดเก็บข้อมูลแบบเรียลไทม์เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของสถานศึกษา ความโดดเด่นในด้านนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร

ไม่ได้กำหนดวิสัยทัศน์เพียงเพื่อผ่านเกณฑ์ประเมิน แต่เป็นการกำหนดเป้าหมายที่ "ทำได้จริง" และมุ่งเน้นการสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันโดยใช้ข้อมูลสถิติเป็นตัวกลางในการสื่อสารกับทีมครู

3. ด้านการพัฒนาคุณภาพครูสู่วิชาชีพ ($\overline{\mu}$ = 4.18) ในด้านนี้สะท้อนถึงบทบาทผู้บริหารในฐานะ "ผู้อำนวยความสะดวก " ที่ชาญฉลาดภายใต้ทรัพยากรจำกัด โดยมีการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างด้วยการจัดสรรงบประมาณเฉพาะส่วนและการใช้ระบบ "สอนแทน" เพื่อให้ครูมีเวลาพัฒนาตนเอง ประเด็นสำคัญที่พบคือการใช้โมเดล "ครูแกนนำ" และการเรียนรู้ออนไลน์ ซึ่งเป็นการกระจายองค์ความรู้ที่คุ้มค่าและทั่วถึง ค่าคะแนนที่อยู่ในระดับมากนี้ยืนยันว่าผู้บริหารสามารถบริหารจัดการ "คน" และ "เวลา" ได้อย่างมีประสิทธิภาพแม้จะขาดแคลนทุนทรัพย์

4. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\overline{\mu}$ = 4.12) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความพยายามในการก้าวข้ามข้อจำกัดของหลักสูตรแกนกลางสู่ "หลักสูตรเชิงรุก (Active Curriculum)" ที่ตอบโจทย์ความสนใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เช่น การเพิ่มวิชาเลือกด้านทักษะดิจิทัลและการสร้างคอนเทนต์ การที่ค่าคะแนนด้านนี้อยู่ในระดับรองลงมาอาจสะท้อนถึงความท้าทายในการปรับเปลี่ยนกระบวนการวัดผลจากการสอบข้อเขียนเป็นการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งต้องอาศัยความต่อเนื่องและทักษะการบูรณาการขั้นสูงของครูผู้สอนในการเชื่อมโยงบทเรียนสู่โลกการทำงานจริง

5. ด้านการนิเทศการศึกษาติดตามการจัดการเรียนการสอน ($\overline{\mu}$ = 3.85$) แม้ค่าคะแนนจะอยู่ในระดับมาก แต่ถือเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุด เมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ซึ่ง สะท้อนว่ากระบวนการ "ติดตามผล" เป็นจุดที่ท้าทายที่สุดของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่ห่างไกล อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารได้พยายามแก้ปัญหานี้ด้วยการเปลี่ยนบทบาทจากการ "ตรวจสอบ" เป็นการ "นิเทศเพื่อพัฒนา" แบบกัลยาณมิตร มีการใช้เทคโนโลยีช่วยสะท้อนข้อมูล (Feedback) เช่น การบันทึกวิดีโอเพื่อวิเคราะห์การสอนร่วมกัน ซึ่งการที่คะแนนด้านนี้ต่ำกว่าด้านอื่นอาจมีสาเหตุมาจากภาระงานบริหารที่ทับซ้อนและความไม่เสถียรของโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลในพื้นที่ที่ส่งผลต่อระบบการติดตามผลอย่างต่อเนื่ององค์ความรู้ได้อย่างทั่วถึงภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อเป้าหมายสูงสุดคือการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ5. การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ให้ส่งเสริมการเรียนการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

1) การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่างโป่งเปือยไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ สามารถอภิปรายผลของการวิจัย ดังนี้

ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจทางการเรียนรู้ และเป้าหมายทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่ามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง "การปรับตัวเชิงนโยบาย " ของผู้บริหารในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่างฯ ที่สามารถเปลี่ยนผ่านทิศทางของสถานศึกษาให้สอดรับกับกระแสการศึกษายุคดิจิทัลได้อย่างเป็นรูปธรรม ในเชิงทฤษฎี ปรากฏการณ์นี้แสดงถึงการมี วิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) ที่เข้มแข็ง ผู้บริหารไม่ได้มองว่าดิจิทัลเป็นเพียงอุปกรณ์เสริม แต่เป็น "แกนหลัก" ในการกำหนด

ทิศทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปวีณา บุทธิจักร (2564) ที่ชี้ว่าการกำหนดทิศทางที่ชัดเจนเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลในโรงเรียน อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์เชิงลึกพบข้อแตกต่างที่น่าสนใจเมื่อเทียบกับงานวิจัยของ วนิดา เชื้อคมตา (2566) ซึ่งระบุว่าผู้บริหารยุคใหม่ควรใช้ระบบ Big Data ในการตัดสินใจ แต่ในบริบทของเครือข่ายกลุ่มโนนสว่างฯ การกำหนดวิสัยทัศน์ยังคงมีลักษณะเป็น "ภาวะผู้นำเชิงประสบการณ์ (Experiential Leadership)" สูงกว่า "ภาวะผู้นำเชิงข้อมูล (Data-Driven Leadership)

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และการบูรณาการแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ สะท้อนการปรับบทบาทสู่การเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อย่างไรก็ตาม การพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมเพื่อรองรับความถนัดเฉพาะบุคคลยังมีข้อจำกัด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิรินาถ คงแก้ว (2566) ที่ชี้ว่าการบริหารหลักสูตรยังยึดหลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก และยังขาดความยืดหยุ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ตอบโจทย์ทักษะอาชีพใหม่ในยุคดิจิทัลอย่างชัดเจน

ด้านการนิเทศการศึกษาและติดตามการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จุดเด่นคือการนิเทศในลักษณะกัลยาณมิตรที่ไม่มุ่งจับผิดและช่วยสร้างขวัญกำลังใจแก่ครู สอดคล้องกับแนวคิดของ เนติ์ มโนปัญญา (2565) และวนิดา เชื้อคมตา (2566) อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารยังขาดความมั่นใจและเครื่องมือในการนิเทศเชิงเทคนิคด้านการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในชั้นเรียนอย่างลึกซึ้ง ส่งผลให้การนิเทศเน้นบรรยากาศเชิงบวกมากกว่าการพัฒนาทักษะดิจิทัลเฉพาะทางของครูของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และอภิปรายผลรายด้าน

ด้านการพัฒนาคุณภาพครูสู่วิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารใช้การให้รางวัลและการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นกลไกสำคัญในการสร้างขวัญและกำลังใจ พร้อมส่งเสริมทักษะการวัดผลตามสภาพจริงและการใช้เทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการอบรมภายนอกยังมีข้อจำกัด สอดคล้องกับการศึกษาของ กนิษฐิกา พรหมวาทย์ (2566) ที่พบว่าผู้บริหารจึงเน้นการพัฒนาครูผ่านรูปแบบภายในสถานศึกษาและเครือข่ายออนไลน์ เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและขั้นตอนการบริหาร ส่งผลให้การพัฒนาวิชาชีพครูในยุคดิจิทัลเน้นความยืดหยุ่นและการเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น

ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้ส่งเสริมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับมนุษยสัมพันธ์และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยเฉพาะการสร้างความสัมพันธ์ที่เคารพซึ่งกันและกันระหว่างครูและผู้เรียน ซึ่งบรรยากาศเชิงบวกช่วยลดแรงกดดันในการปรับตัวสู่ยุคดิจิทัล อย่างไรก็ตาม โครงข่ายอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ดิจิทัลยังมีค่าเฉลี่ยต่ำ สอดคล้องกับงานของ พุธินันท์ แสงสิริวัฒน์ (2566) และวนิดา เชื้อคมตา (2566) รวมถึงผลการศึกษาของ สิรินาถ คงแก้ว (2566) ที่สะท้อนข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรของสถานศึกษาขนาดเล็กและพื้นที่ห่างไกล

2) การศึกษาแนวทางการภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ สามารถอภิปรายผลตามผลการจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

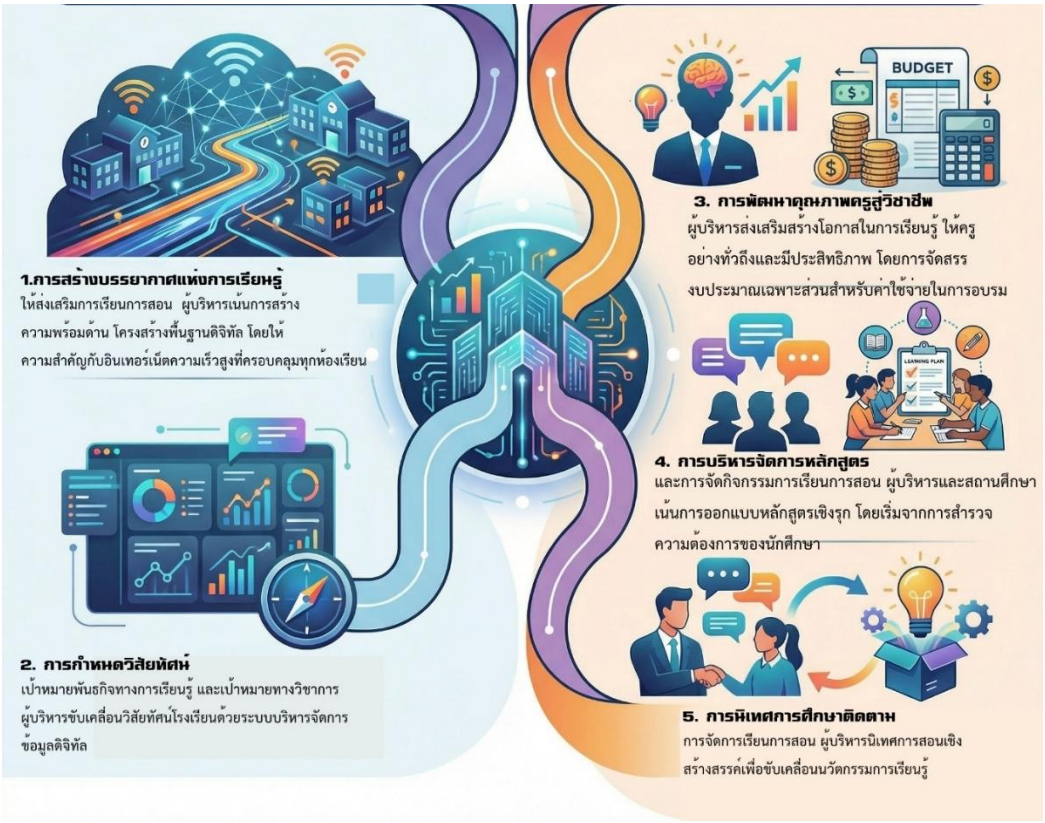
ด้านกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายทางวิชาการ ผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่าจุดเริ่มต้นของความสำเร็จอยู่ที่ทัศนคติของผู้บริหาร ที่ต้องมองเห็นภาพอนาคตของการเรียนรู้ในโลกไร้พรมแดน การวางแผนยุทธศาสตร์จึงไม่ใช่เพียงการเขียนแผนในกระดาษ แต่เป็นการใช้ข้อมูลสารสนเทศ มากำหนดหมุดหมายที่ชัดเจน เพื่อให้ครูและบุคลากรเห็นทิศทางเดียวกันว่า "คุณภาพผู้เรียน" ในยุคนี้ต้องควบคู่ไปกับ "ทักษะดิจิทัล" การสื่อสารวิสัยทัศน์ผ่านช่องทางออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้คนในองค์กรรับทราบและตระหนักถึงเป้าหมายร่วมกันได้อย่างรวดเร็ว

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน เกิดการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ ผู้นำดิจิทัลจะส่งเสริมให้เกิด "หลักสูตรที่มีชีวิต" ที่สามารถปรับเปลี่ยนให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมุ่งเน้นให้ครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ที่ใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเป็นเครื่องมือกระตุ้นการเรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งสอดรับกับผลการวิจัยที่พบว่าการสื่อสารดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพจะช่วยลดช่องว่างในการบริหารจัดการหลักสูตร ทำให้การเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้เป็นรายบุคคล

ด้านการนิเทศติดตามและการพัฒนาคุณภาพครู ที่ทันสมัย ผู้วิจัยได้สะท้อนให้เห็นว่าการนิเทศในยุคดิจิทัลก้าวข้ามข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ การใช้ระบบนิเทศออนไลน์ไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้บริหารติดตามการจัดการเรียนการสอนได้ใกล้ชิดขึ้น แต่ยังเป็นเวทีในการสร้าง "ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ" (PLC) ที่เข้มแข็ง ครูสามารถแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอนและนวัตกรรมใหม่ๆ ผ่านเครือข่ายดิจิทัล

ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้นำดิจิทัลมีหน้าที่สำคัญในการจัดสรรทรัพยากร ทั้งโครงสร้างพื้นฐานด้านอินเทอร์เน็ตและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับการทดลองสิ่งใหม่ บรรยากาศที่เปิดกว้างและเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายนี้เองที่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และสร้างแรงบันดาลใจให้ทั้งครูและนักเรียนก้าวไปสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพ 1 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่างโป่งเปือยไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

บทสรุป

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่างโป่งเปือยไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ข้อเสนอแนะทั่วไป ควรจัดทำโครงการภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการศึกษา บุคลากรครู และนักเรียนเพื่อนำความไปปรับใช้ **สถานศึกษา** ควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในทุกระดับ เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากรและนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดให้มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประสิทธิผล **ผู้บริหารสถานศึกษา** ควรพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำทางเทคโนโลยี มี ความรอบรู้ มีทักษะและมีความสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานได้อย่างเหมาะสม ศึกษาค้นคว้า พร้อมทั้งจัดหาระบบเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เหมาะสมเข้ามาใช้กับการบริหารสถานศึกษา และ**ครู** ควรพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำทางเทคโนโลยี โดยการเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพทางวิชาชีพและสามารถนำเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้บริหารควรประยุกต์ใช้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ในการส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ของสถานศึกษาในเครือข่ายกลุ่มโนนสว่างโป่งเปือย ไคสี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารควรส่งเสริมการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับโลกยุคดิจิทัล โดยเพิ่มหลักสูตรเพิ่มเติมที่ตอบสนองความถนัดของผู้เรียน เช่น AI และ Codingการจัดการเรียนรู้ กำกับดูแลให้ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยสนับสนุนการใช้สื่อการเรียนรู้ดิจิทัลและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่หลากหลาย เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการบริหารจัดการระบบนิเทศเชิงพัฒนาและกัลยาณมิตร การวางแผนนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการประเมินการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองเพื่อให้ครูรู้สึกว่าการนิเทศคือกระบวนการพัฒนาไม่ใช่การจับผิดเครือข่ายวิชาชีพส่งเสริมให้เกิดการนิเทศภายในผ่านระบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันเทคนิคการจัดการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพที่เข้มแข็ง

3. ด้านการติดตาม ประเมินผล และการใช้สารสนเทศดิจิทัล ระบบติดตามดิจิทัล นำแพลตฟอร์มดิจิทัล (เช่น Google Forms, Line Group, LMS) มาใช้เป็นเครื่องมือหลักในการติดตามความก้าวหน้าการสอน และกำกับดูแลให้การดำเนินงานเป็นไปตามโครงสร้างหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้การพัฒนาต่อเนื่อง นำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและผลการประเมินการใช้หลักสูตร มาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ของครู รวมถึงใช้ติดตามผลการนำข้อเสนอแนะจากการนิเทศไปปฏิบัติจริงอย่างเป็นรูปธรรมและสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัย เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยาตำบลแม่สาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

2. ควรวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยาตำบลแม่สาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

3. ควรวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีด้านวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสหมิตรวิทยาตำบลแม่สาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

เอกสารอ้างอิง

กนิษฐิกา พรหมวาทย์. (2566). **ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มยกกระบัตร อำเภอสามเงา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา.

เนตี์ มโนปัญญา. (2565). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น.** (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

ปวีณา บุทธิจักร. (2564). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พิมพิลา อำนาจ. (2566). **ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พุธินันท์ แสงสิริวัฒน์. (2566). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

วนิดา เชื้อคมตา. (2566). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สิรินาถ คงแก้ว. (2566). **ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.